

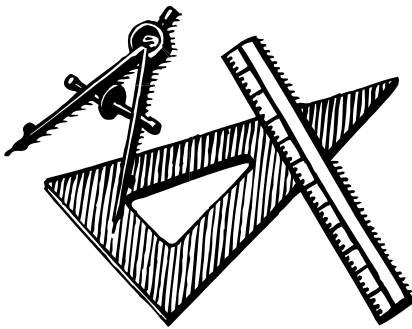
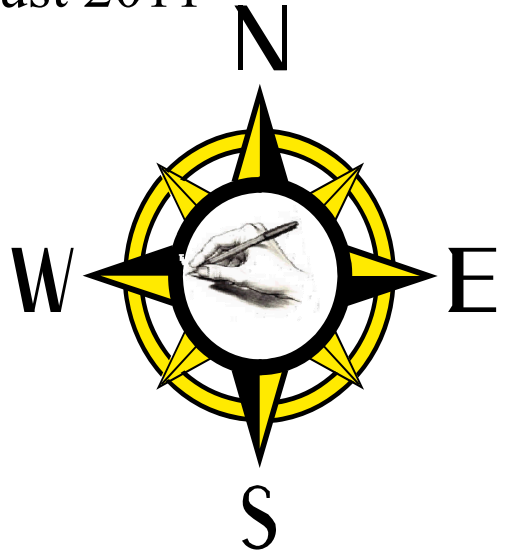

Institutt for lærerutdanning og skoleforskning

Universitetet i Oslo

16. - 19. august 2011

www.skrivekurs.uio.no

*Mennesket er alle tings mål
– for de ting som er, at de er, og for de ting
som ikke er, at de ikke er.*

- Protagoras

Skrivekurs for masterstudenter ved ILS

k.h.flyum@ils.uio.no

Kursoversikt

✓ Tirsdag:

Fag og skriving:

skrivekompetanse, skrivevaner og deltakernes egne skriveerfaringer

✓ Onsdag:

Prosjektbeskrivelse:

Å komme i gang, og å komme videre (problemstilling, tekstutvikling og respons)

✓ Torsdag:

Den vitenskapelige teksten:

strukturalternativer, kildebruk og etikk

✓ Fredag:

Postertorg og kursevaluering

I opplysningens tjeneste

~ medborgerlig dannelse ~

Hvorfor bruke så mye tid & krefter på bare prat:

Hva skal drøfting og argumentasjon tjene til?

1. **Hindre blodbad** [demokrati & rettsstat] ved å utøve konflikter gjennom ordstrid
2. **Utvikle enighet** [byråkrati & spilleregler] finne felles grunn i *stridsspørsmål*
3. **Danne medborgere** [skole og folkeskikk] som er i stand til å tale sin egen sak
4. **Fjerne tvil** [vitenskap, f.eks. *peer-review*] finne sikker grunn i *tvilsspørsmål*
5. **Alt i alt:** å opplyse saken ...
... til beste for fellesskapet

Dermed er det en grunnleggende demokratisk ferdighet å tåle både motargumenter og nederlag

Skriveferdighet = trening + vaner

- ✓ Skriftkulturen kan beskrives som et digert og eldgammelt dataprogram, som er selvregulerende og distribuert.
 - Det er alltid mer å lære.
 - Ingen kan alt.
 - Litt læring hver dag er bra.

- ✓ Skriftkyndighet utvikles fra helheten til delene: fra intensjonen til artikulasjonen

- ✓ I voksen alder dreier skriving seg i stor grad om personlige erfaringsbaserte *vaner*, som sjelden kan endres uten at man *trener*. Trening bør være lett og fengende arbeid. Hvorfor?

- ✓ Ansvarlig fagskriving læres langsomt ved gjensidig veiledning; ved å skrive fag sammen med andre fagfolk i faglige sammenhenger

Hvilke skrivevaner og skriveerfaringer har du?

Skriveprosessen

1. **Førskrivingsfasen:** idéarbeidet
Notater, referat, *kommentar*. Fri skriving.
Stikkord, tankekart, visualisering.
Grovdistribusjon og arbeidsplan
2. **Skrivefasen:** tankeframstilling
Første *utkast* / Første respons
3. **Omskrivingsfasen:** redigeringen
Veiledning, forbedring og *utvikling*
4. **Ferdigstillingsfasen:** korrigeringen
Korrektur og *mottakerlesning*

Skriverbasert

Leserbasert

Riktig plan - men til rett tid:

Prosessplan: beherske skriveprosessen fra start

Omarbeidingsstrategier: fra subjektiv visjon ...via re-visjon ...til objektivert visjon

Det er ved å revidere teksten jeg utvikler målsetningene for arbeidet; jeg finner ut hva jeg vil, mener, tenker...

Disposisjon: beherske det ferdige produktet

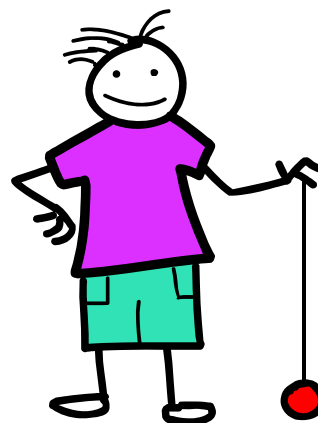
Med STOR eller LITEN skrift?

- ✓ I læreres undervisningsopplegg er skriving som regel forbundet med STORE arbeidsoppgaver, særlig *rapportering*, eksamensforberedende *prøver*, og selve *eksamen*.

- ✓ Etter noen års *trening* på slik skriving er du *vant* til å skrive stort, og med veldig alvor:
 1. **alene**
 2. **i siste liten**
 3. **uten tid til forbedring**
 4. **uten å se deg tilbake**

- ✓ *Hensikten med disse skrivekursene er å vise fram SMÅ skriveaktiviteter som kan integreres i det daglige arbeidet over tid: små skritt og liten skrift. Her får du små verktøy; til å komme i gang, til problemstilling, til skisseskriving, til tekstforbedring og til omdisponering ...*

- ✓ *... små treningsting, til å få litt dilla på?*

Både mål og målestokk

~ *paideia* / *doctrina* ~

- ✓ **Etterlikning: fordi sjelen kopierer;**
mimesis/imitatio er både å observere, etterligne og foredle naturen. Slik dannes retorisk viten og skjønn

Etterlikning →
mimesis

trening →
askesis

mestring
copia

- ✓ **Øvelser: fordi kroppen kopierer**
Forenklet og overførbart instruksjonsformat
Pro-gymnasmata: den trivielle skoleveien
(Se Anders Eriksson: 'Retorikens didaktik' i *Rhetorica Scandinavica* 38 (2006))

Evidentiae: erfaringsbasert læring = øve, øve, øve!

(pr)øve

øve

(ut)øve

lage

reflektere

lære

trening

mestring

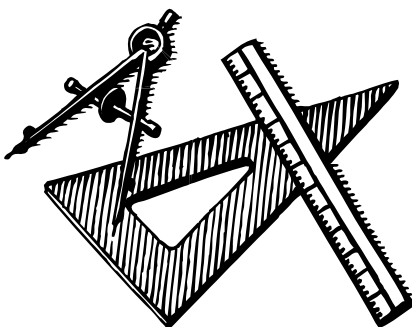
handling

poesis →

teori →

praksis

Mania: treningens transe; 'dilla' og 'lek' er verktøy
(Csikszentmihalyi: *flow*, Vygotsky: lek som læring)

*Mennesket er alle tings mål
– for de ting som er, at de er,
og for de ting som ikke er, at de ikke er.*

- Protagoras

All vitenskap er litteratur

Vitenskap er en spesiell teknisk kyndighet, en *teknologi*, som består i å danne pålitelig kunnskap ved å beskrive, og å innordne ny kunnskap i kunnskapstradisjonen i form av beskrivelser ordnet i rekker.

All verdens kunnskap i ett hus - "en kyklios paideia":
283- f. Kr. Ptolemaios' og Demetrius fra Phaleron's *bibliotek* i Alexandria – hyllene (fagene) blir reist!

Historien har vist mange lignende alt-i-ett-prosjekt:

- ✓ Kirkemøtenes *Bibelen* (325-) forsøker å samle all sannhet i én bok (helst med fint utstyr og et fint hus rundt).
(klosterordnernes *scriptorier*)
- ✓ Lærde og studerende danner et *universitas scholarum et studiorum* i Bologna (1088-).
(trykkerier, bokhandlere og postvesen)
- ✓ Royal Society of Londons *Transactions* (1665-) forsøker å samle all naturkunnskap i ett periodisk forum.
- ✓ Diderots *Encyklopedi* (1745-) forsøker å samle all kunnskap i ett verk.
- ✓ 17. mai 1991 publiserer Tim Berners-Lee ved CERN en enkel dataprotokoll kalt *http*, og dermed oppsto *WWW*.
- ✓ "Arkitekten" Bill Gates' *Windows* (1995) forsøker å samle all kommunikasjonsteknologi i én håndterings-kanal.
- ✓ *Budapest Open Access Initiative* krever at all forskningspublisering blir gratis tilgjengelig på internett (2002).

Henvisning: 4 typer + 3 verdier

4 ENKLE TYPER:

- ✓ Klassikerhenvisning
Platons linjelignelse, Plancks konstant, Piagets utviklingsstadier
- ✓ Løs henvisning
Platon drøftet emnet (referanse)
- ✓ Sitat
Platon sa at "sitat" (referanse).
- ✓ Hel kildegjengivelse
Sammendrag, referat, presentasjon el. vurdering

3 VIKTIGE VERDIER:

- ✓ Klassikerhenvisningen
Fra førskriftlig tid, hedrer forfedrene, og låner autoritet fra dem
- ✓ Bibliotekreferansen
Muligheten oppstår 6-900 e.kr. Gjør dokumentasjonen etterprøvable og åpner for kildekritikk
- ✓ Den vitenskapelige referansen
Vokser fram 1650 - 1700 e.kr. Stiller krav til kildens lødighet, og formidler opphavsrett

Trening med kilder

~ noen enkle arbeidsmåter ~

- ✓ Studer kildebruken i fagtekster du selv liker å lese
- ✓ Skriv sammendrag av korte kildetekster (én setning til hvert avsnitt)
 - ✓ Skriv et avsnitt selv, til hver av setningene (du kan evt. gjøre dem om til spørsmål først)
 - ✓ Skriv en skisse som sammenligner to kilder (jfr. ”Litteratur/teoribasert skisse”)
 - ✓ Skriv inn ”signalsitat” i din egen tekst
- ✓ Skriv sammendrag, referat, presentasjoner og kildevurderinger

Å gjengi fagstoff

- ✓ Gjengi argumentasjonen i kildetekstene. Legg vekt på *seleksjon, presisjon og klarhet* i gjengivelsen

= SAMMENDRAG/PARAFRASE

+

- ✓ Gi en karakteristikk av kildeteksten. Hvilken *status* har den? Bare ta med trekk som har *betydning for teksthelheten*, ofte er det nok med et sjangernavn.

= REFERAT

+

- ✓ Plassér teksten i den sammenhengen den hører til i, eller ble laget i. Pass på å velge *relevant sammenheng*.

= PRESENTASJON

+

- ✓ Gi en vurdering av teksten, der du forklarer leseren hvorfor du henter teksten inn i *din* sammenheng. Pass på å *ikke blande* kildens argumentasjon med din egen argumentasjon.

= VURDERING/ANMELDELSE

Kilde

Kommentar

Litt litteratur

- Ariansen, Per & Tove Pettersen**
2003 *Essayskriving til ex.phil.*, Gyldendal, Oslo
- Bakken, Jonas**
2009 *Retorikk i skolen*, Universitetsforlaget, Oslo
- Bech-Karlsen, Jo**
2003 *Gode fagtekster*, Universitetsforlaget, Oslo
- Brodersen, Randi Benedikte, & al.:**
2007 *Tekstens autoritet*, Universitetsforlaget, Oslo
- Dysthe, Olga**
1993 *Ord på nye spor*, Samlaget, Oslo
- Dysthe, Olga & F. Hertzberg, T. L. Hoel**
2010 *Skrive for å lære (2. utgave)*, Abstrakt forlag, Oslo
- Erikson, Martin G.**
2010 *Riktig kildebruk: kunsten å referere og sitere*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Flyum, Karl Henrik & Frøydis Hertzberg (red.)**
2011 *Skriv i alle fag!*, Universitetsforlaget, Oslo
- Hoel, Torlaug Løkensgard**
1992 *Tanke blir tekst*, Samlaget, Oslo
2000 *Skrive og samtale*, Gyldendal, Oslo
- Johansen, Anders**
2009 *Skriv! Håndverk i sakprosa*, Spartacus, Oslo
- Lie, Sissel & Ingfrid Thowsen (red.)**
2000 *Fagskriving som dialog*, Gyldendal, Oslo
- Rienecker, Lotte & Peter Stray Jørgensen**
2006 *Den gode oppgaven*, Fagbokforlaget, Bergen
- Rognsaa, Aage**
2003 *Prosjektoppgaven. Krav til utforming*, Universitetsforlaget, Oslo
- Sandvik, Margareth**
2006 *Skriving i lærerutdanningene*, Cappelen, Oslo
- Spangen, Inger Cathrine**
2007 *Referansehåndboken*, Spartacus, Oslo
- Widerberg, Karin**
2001 *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*, Universitetsforlaget, Oslo
2004 *Oppgaveskriving*, Universitetsforlaget, Oslo

